

Nr 18

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan rörande anslag till Lantmäteristaten: Avlöningar och Omkostnader jämte i ämnena väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkterna 199 och 200 (s. 360—374), föreslagit riksdagen — förutom att medgiva ändringar i personalförteckningen för lantmäteristaten och fastställa ändrad avlöningsstat för densamma — att till Lantmäteristaten: Avlöningar och Omkostnader för budgetåret 1955/56 anvisa förslagsanslag å 18 150 500 respektive 4 175 000 kronor.

I detta sammanhang har jordbruksutskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 200 av herr *Nyström m. fl.*, likalydande med II: 282 av fru *Boman m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen ville besluta, att av förevarande avlöningsanslag ett belopp av 100 716 kronor måtte användas för inrättande av en fullständig skiftesorganisation för Norrbottens län;

2) I: 201 av herr *Lindblom m. fl.* och II: 225, likalydande, av herr *Jansson i Aspeboda m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen beträffande skiftesorganisationen i Kopparbergs län måtte besluta en sådan personalförstärkning, som lantmäteristyrelsen äskat i sin anslagsframställning;

3) I: 202 av herr *Gillström m. fl.* och II: 234, likalydande, av herr *Fröding m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte anvisa medel för inrättande från och med den 1 juli 1955 av ett nytt lantmåteridistrikt i Väster-norrlands län med stationeringsort i Sundsvall; samt

4) I: 372 av herr *Lodenius*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att för inrättande av ett nytt lantmåteridistrikt inom Stockholms län i Norrtäljeregionen bevilja därför erforderliga medel genom uppräknig av ifråga-varande anslag för budgetåret 1955/56.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna I: 202 och II: 234 samt I: 372 har yttranden inhämtats av lantmäteristyrelsen och statskontoret.

1:o) Lantmäteristaten: Avlöningar

Lantmäteristyrelsen har i sin anslagsframställning hemställt, att anslaget skall höjas med 845 500 kronor till 18 701 000 kronor enligt följande beräkning.

	Ökning	Minskning
1. 15 lantmätare i Ce 27	262 523	
2. Skiftesorganisationen i Kalmar län		
1 lantmätare i Ce 31 i st. för Cg 31	—	
1 biträdande lantmätare i Ce 27	17 028	
3. Fiskelägesorganisationen i Göteborgs och Bohus län		
2 lantmätare i Ce 27	35 304	
1 lantmätaraspirant i Cf 21	12 636	
1 mätningstekniker i Ce 19	11 400	
2 kontorsbiträdesaspiranter i Cf 4	11 640	
4. Skiftesorganisationen i Kopparbergs län		
2 lantmätare i Ce 27	34 056	
2 lantmätaraspiranter i Cf 21	24 240	
2 förste mätningstekniker i Ce 21	25 680	
4 mätningstekniska biträden i Cf 12	33 120	
2 kanslibiträden i Ce 11	15 936	
8 kontorsbiträdesaspiranter i Cf 4	44 544	
5. Skiftesorganisationen i Norrbottens län		
1 lantmätare i Ca 29	20 148	50 000
2 lantmätaraspiranter i Cf 21	26 328	
1 förste mätningstekniker i Ce 21	13 956	
1 mätningstekniker i Ce 16	10 488	
1 mätningstekniskt biträde i Cf 12	9 000	
1 kanslibiträde i Ce 11	8 652	
2 kontorsbiträdesaspiranter i Cf 4	12 144	
6. Centralkontoret i Stockholm		
1 lantmätare i Ce 27	18 276	
2 mätningstekniker i Ce 19	23 736	
2 mätningstekniska biträden i Cf 12	18 000	
2 kontorsbiträdesaspiranter i Cf 4	12 144	
7. 50 kontorister i lönegrad 13 i st. för samma antal kansli- biträden i lönegrad 11	35 925	
8. 1 lantmätare i Ca 27 i st. för 1 distriktslantmätare å över- gångsstat i Ca 29 under 1 månad		390
9. Övergångsersättningar till distriktslantmätare och di- striktslantmätare å övergångsstat		7 287
10. Assistent å övergångsstat		12 300
11. Lönegradsuppflyttningar enligt reglerad befordringsgång samt löneklassförändringar	178 791	
	915 695	69 977
	+ 845 718	

I en allmän motivering till sina förslag framhåller lantmäteristyrelsen bl. a., att lantmäteridistriktet omkring år 1951 upplevde ett något lugnare skede

än tidigare beträffande tillströmningen av nya arbetsuppgifter. Därefter har emellertid en successiv ökning skett, som under år 1953 fått rekordartad storlek. Följden härav har blivit, att den reella arbetsbalansen ökat avsevärt för alla personalkategorier. Denna utveckling är oroväckande, eftersom den befintliga personalens arbetsprestation har varit mycket hög.

Det anförda avser riket i dess helhet. Man får emellertid icke härav dra slutsatsen, att detsamma skulle vara representativt för huvuddelen av lantmäteriets många organisationsenheter. Vad som framför allt skapar lantmäteriets aktuella arbetskraftssvårigheter är nämligen de betydande olikheter, som föreligger mellan skilda enheter. Den normala personaluppsättningen inom ett lantmåteridistrikt utgör — förutom distriktslantmätaren — en biträdande lantmätare, två mätningstekniker och två biträden i kontorstjänst. För en sådan enhet får det anses normalt och lämpligt med ungefär ett halvt års arbetsbalans för alla befattningshavare. Det behövs nämligen en viss ineliggande arbetsmängd för att möjliggöra en ändamålsenlig planläggning av arbetet och jämn sysselsättning för personalen. Skulle ineliggande arbetsmängd vara större, uppstår å andra sidan alltför besvärande väntetider för allmänheten.

Under en följd av år har emellertid konstaterats, att arbetsläget i åtskilliga distrikt avviker så markant från det läge, som enligt vad nyss anförts får anses normalt, att situationen snart blir ohållbar. Förhållandet har på senare tid ytterligare förvärrats. Av rikets 148 lantmåteridistrikt redovisade den 1 januari 1954 36 en arbetsbalans av högst 40 arbetsmånader, 32 en balans av 40—59 arbetsmånader, 26 en balans av 60—79 arbetsmånader, 21 en balans av 80—100 arbetsmånader samt 33 en balans av mer än 100 arbetsmånader. Den första gruppen anser styrelsen vara fullt tillfredsställande. Den andra kan godtagas med tvekan, under det att redan den tredje gruppen, med en balans av 60—79 arbetsmånader inger oro, om icke balansen kan förklaras av alldeles speciella förhållanden. De två sista grupperna är helt otillfredsställande. Styrelsen anser sig icke kunna taga ansvaret för att lantmåteriverksamheten i dylika enheter ombesörjes på ett för det allmänna och allmänheten tillfredsställande sätt, om icke personalförstärkningar sker. I anslutning härtill lämnar styrelsen en detaljredogörelse för alla de enheter, där arbetsbalansen angivits vara helt otillfredsställande.

I fråga om vilka åtgärder som vidtagits för att utjämna de stora skillnaderna i arbetsbelastning anför styrelsen, att de toppbelastade enheterna givetvis i möjligaste mån har erhållit personalförstärkningar. Möjligheterna härtill är emellertid mycket begränsade, eftersom de normalbelastade enheterna över huvud taget icke torde kunna uttunnas mer än vad som redan skett till förmån för de hårdare belastade enheterna. I särskilda framställningar har styrelsen därför hemställt eller kommer att hemställa, att Kisa distrikt i Östergötlands län, Ronneby distrikt i Blekinge län och Bergs distrikt i Jämtlands län skall indragas och i stället nya distrikt inrättas i Hudiksvalls-, Norrtälje- och Sundsvallsregionerna. Vidare har verksamheten

under de senaste åren i möjligaste mån rationaliserats. Sålunda har en rad åtgärder vidtagits beträffande lagstiftning, organisation, administration och tekniska arbetsmetoder. Åtskilligt mer torde kunna åstadkommas genom den stora lagrevision, som uppdragits åt 1954 års fastighetsbildningskommitté. Å andra sidan bör hållas i minnet, att lagstiftningsarbetets huvuduppgift är att åstadkomma förrättningsinstitut för stora uppgifter, som ännu icke angripits på allvar.

Vad angår spørgsmålet huruvida den nuvarande situationen betingas av tillfälliga omständigheter eller om de ökade anspråken på lantmäteriorganisationen kan väntas bestå, framhåller styrelsen, att man har att räkna med ökade uppgifter för lantmäteriet beträffande såväl samhällsbyggandet som jordbruket. Därtill kommer, att lantmäteriet under senare år tillförts flera nya uppgifter genom lagstiftning, som icke fanns då den nuvarande organisationen år 1947 byggdes upp. Bland dessa nämnes förrättningar för sammanföring av samfällid vägmark m. m., för legalisering av sämjedelning samt för bildande av vägföreningar i tätorter.

Slutsatsen av det anförda blir ofrånkomligen enligt styrelsen att, om icke förstärkningsåtgärder vidtages, det nuvarande kritiska arbetskraftsläget kan förväntas snabbt förvärras för att inom kort bli helt ohållbart. Styrelsen ser sig till följd därav nödsakad att på nytt begära personalförstärkningar såväl för distriktsorganisationens allmänna verksamhet som för en rad angelägna specialuppgifter.

Slutligen framhåller styrelsen, att lantmäteriväsendet visar en synnerligen gynnsam inkomstutveckling, som vida överträffat förhandskalkylerna. Om hänsyn endast toges till de två sista budgetåren — den tid den nuvarande lantmäteritaxan varit i kraft — har visserligen totalkostnaderna för lantmäteristaten (avlöningar och omkostnader) stigit från 20,8 miljoner kronor budgetåret 1952/53 till 21,4 miljoner kronor 1953/54, men om även inkomsterna toges med i beräkningen, har statsverkets nettoutgifter för lantmäteristaten minskat från 14,1 miljoner till 13,6 miljoner kronor.

Beträffande motiven för de särskilda yrkandena torde, utöver vad som anfördes i IX ht 1954 s. 394—396 såvitt angår förslagen under punkterna 2—6, här få återgivas följande.

1. Lantmäteristyrelsen framhåller att, såsom framgår av den allmänna motiveringen, distriktsorganisationen f. n. har 54 distrikt, vilka kan betraktas som allvarligt belastade. Av dessa är förhållandena synnerligen allvarliga i de 33, som redovisar en arbetsbalans av mer än 100 arbetsmånader. Bland sistnämnda 33 distrikt finnes dessutom exceptionella toppbelastningar, som helt faller utom ramen för den gällande organisationens kapacitet. Med hänsyn till dessa förhållanden ävensom till vikten av att lantmätarekryteringen — som det ju ankommer på styrelsen att dirigera — sker planenligt och framför allt med hänsynstagande till utvecklingen på längre sikt, har styrelsen stannat för att föreslå en omedelbar ökning av ramen för distriktens lantmätarpersonal med 15 lantmätare. På grund av den betydande ansvällning av personal i befodringsgången, som successivt skett

efter lantmäteriets omorganisation år 1947, bör denna grupp icke längre utökas. De nya tjänsterna bör därför i stället placeras i den lägsta lönegraden ovanför befördringsgången, d. v. s. i lönegrad Ce 27, för att i någon mån lätta på de yngre lantmätarnas f. n. dystra befördringsutsikter. Såvitt styrelsen kunnat finna har den viktiga frågan om de yngre lantmätarnas fördelning på lönegradsgrupper över huvud icke varit föremål för någon djupare analys i samband med tjänsteförteckningsrevisionen. De försämrade befördringsutsikterna påverkar f. ö. tydligt redan nu intresset för lantmätarbana. Vid de tre senaste antagningarna av studerande till lantmäteriafdelningen uppgick sålunda antalet sökande till respektive 22, 10 och 9.

4. Skiftesorganisationen i Kopparbergs län erhöi sin nuvarande organisation genom beslut vid 1950 års riksdag. Verksamheten är fördelad på fem distriktslantmätare och två förfogandelantmätare eller sammanlagt sju särskilda enheter. Enligt balansrapporterna från årsskiftet 1953/54 representerar ineliggande arbetsuppgifter en sammanlagd arbetsmängd av 989 lantmätarmånader, 2 058 tekniker-månader och 2 375 kontorsbiträdesmånader eller tillhoppa 5 422 arbetsmånader. Den under år 1953 utvunna arbetsprestationen utgjorde enligt årsredogörelserna 125 lantmätarmånader, 212 tekniker-månader och 237 kontorsbiträdesmånader eller sammanlagt 574 arbetsmånader. Även om det vore möjligt att bedriva skiftesarbetet i jämn följd, skulle alltså fullföljandet av nu pågående arbeten taga en tid av minst nio år. Av skilda skäl har man emellertid att räkna med vissa oundvikliga avbrott, varför det torde vara mera realistiskt att räkna med en tidsåtgång för nuvarande personal av 12 å 13 år.

Det föreliggande tidsprogrammet kan icke anses tillfredsställande. Medan laga skifte pågår i en bygd, kan av helt naturliga skäl förbättringsverksamheten i jordbruk och skogsbruk icke fortgå på vanligt sätt. Även rent organisatoriska skäl talar för en ökad takt i verksamheten. Sett på längre sikt arbetar nämligen en väl utbyggd organisation billigare än en liten sådan.

Styrelsen erinrar slutligen om att ifrågavarande skiftesorganisationer efter 1950 års riksdagsbeslut tillförts nya laga skiften om sammanlagt cirka 26 000 hektar med omkring 1 100 delägare. Dessutom har nyligen ansökan ingivits om ytterligare ett laga skifte (Boda socken) med en areal av omkring 23 000 hektar.

I detta sammanhang torde få anmälas en skrivelse den 14 oktober 1954 från *länsstyrelsen i Kopparbergs län*. Länsstyrelsen framhåller däri, att skiftesverksamhetens fortgång i de bygder i länet, där ifrågavarande skiftesorganisation verkar, är av den allra största betydelse för jordbruket och skogsbruket liksom för samhällsutvecklingen i övrigt i dessa bygder. På grund härav understryker länsstyrelsen livligt behovet av den utav lantmäteristyrelsen föreslagna arbetskraftsförstärkningen till skiftesorganisationen.

5. Lantmäteristyrelsen lämnar även här inledningsvis en redogörelse för verksamhetens art och omfattning samt för behandlingen av tidigare förslag i ämnet. I redogörelsen anföres följande.

I Norrbottens läns lappmark, huvudsakligen inom Kiruna stad och Kareuando socken, finnes ett antal ännu icke skiftade byar med mycket vidsträckt ägoinnehav. Befolkningsunderlaget i dessa bygder synes vara stabilt, och ungdomen visar vilja att stanna kvar och finna sin utkomst i orten. Byarnas markområden bestämdes vid avvittringen omkring sekelskiftet, men det skedde då ingen delning de olika brukningsenheterna emellan. Privat jorddelning har dock försiggått i betydande utsträckning och genom köp, byte och sämjedelning inom och mellan jordregisterenheterna företer fastighetsindelningen nu djupgående brister och oklarheter. Det finnes icke annat medel f. n. att råda bot på missförhållandena än att underkasta byarna laga skifte. Det är för bygden av den största betydelse, att dessa skiften snabbt kommer till stånd. De torde kunna betecknas som en grundförutsättning för den vidare utvecklingen av näringslivet i dessa bygder. Styrelsen hemställde därför i anslagsäskandena för budgetåret 1953/54, att en särskild organisation skulle inrättas, bestående av en distriktslantmätare och chef i Ce 32, tre yngre lantmätare i befördringsgången, en förste mätningstekniker i Ce 21, tre mätningstekniker i Cf 12 och tre kontorsbiträden. Förredragande statsrådet förklarade emellertid (IX ht 1953 s. 352), att visserligen starka skäl åberopats för förslaget men att han på grund av andra förstärkningsåtgärder icke kunde biträda förslaget. Jordbruksutskottet ansåg sig heller icke kunna tillstyrka förslaget, men då fastighetsförhållandena inom ifrågavarande bygder enligt utskottets mening var så otillfredsställande, att de krävde särskilda åtgärder, tillstyrkte utskottet, att ett belopp av 50 000 kronor anvisades för tillfälliga personalförstärkningar. Riksdagen beslöt i enlighet därmed. Detta belopp har fr. o. m. budgetåret 1953/54 använts för avlönande av en lantmätaraspirant, en mätningstekniker i lönegrad 19, en mätningstekniker i lönegrad 16 under sex månader, en mätningstekniker i lönegrad 12 och ett kontorsbiträde. Chef för verksamheten är en förfogandelantmätare i Ca 31, vilken tjänst hämtats från annat län.

Styrelsen tog på nytt upp frågan till 1954 års riksdag. Den anmälde, att ansökningar om laga skiften inkommit från skifteslag, omfattande sammanlagt mer än 160 000 hektar. Flera skiften, bl. a. å Soppero m. fl. byars skifteslag, hade påbörjats och arbetet bedrevs i högsta möjliga takt med den knappa personalen. För att bringa uppgifterna till ett slut inom rimlig tid hemställde styrelsen på nytt, att en fullständig organisation skulle utbyggas. Styrelsen begärde dock ingen ny cheftjänst för ändamålet.

I statsverkspropositionen för innevarande budgetår (IX ht 1954 s. 399) förklarades, att starka skäl visserligen talade för förslagets genomförande men att det på grund av den ståndpunkt 1953 års riksdag tagit till ärendet icke nu borde föranleda annan åtgärd än att beloppet å 50 000 kronor för tillfälliga personalförstärkningar bibehölls även för budgetåret 1954/55. Jordbruksutskottet, som haft att behandla motioner i ämnet (I: 122 och II: 105) tillstyrkte emellertid, att för ändamålet skulle anvisas ett belopp av 100 000 kronor i stället för 50 000 kronor. Vid riksdagsbehandlingen, därvid kamrarna först stannade i olika beslut, bifölls dock Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen. Från riksdagsdebatten må antecknas, att allmän enighet rådde om behovet av en förstärkt organisation men att det ansågs, att man hade för liten överblick över förhållandena i lantmäteriet i dess helhet för att kunna taga ställning till ett separat förstärkningsförslag.

Efter denna redogörelse framhåller lantmäteristyrelsen, att balansen av inneliggande arbete för ifrågavarande skiftesorganisation vid årsskiftet 1953/54 uppgick till 158 lantmätarmånader, 342 teknikermånader och 95 kontors-

biträdesmånader. Med nuvarande personal skulle det i bästa fall taga ungefär tio år att fullfölja uppgifterna. Det synes styrelsen uppenbart, att ytterligare förstärkningar till skiftesorganisationen icke kan hämtas från lantmäteridistriktet i övrigt.

I detta sammanhang erinrar styrelsen om att vid riksdagsbehandlingen alternativet med en utbyggd skiftesorganisation med lönegradsplacerad personal ofta vägts mot utvägen att endast anvisa ett visst belopp för ändamålet. För sin del vidhåller styrelsen med bestämdhet, att organisationen bör byggas ut i vanlig ordning. Det är ur personalsynpunkt en orimlighet att begära att befattningshavare, som har att arbeta under exceptionellt krävande förhållanden långt ovan polcirkeln, icke skall få den trygghet i anställningen och de förmåner i övrigt, som tillkommer deras kolleger, vilka arbetar under gynnsammare betingelser. Styrelsen hemställer därför på nytt, att en fullständig skiftesorganisation skall inrättas i enlighet med dess förslag. Vid bifall härtill kan det nu anvisade anslaget å 50 000 kronor till verksamheten utgå.

Statskontoret erinrar i remissyttrande om att 1953 års riksdag beräknade medel för anställande av tio lantmätaraspiranter, varvid förutsattes att någon ytterligare personalförstärkning för ändamålet icke vidare skulle behöva komma i fråga. Sedermera har sakkunniga tillkallats för att utreda frågan om ny fastighetsbildningslagstiftning och därmed sammanhängande frågor. I direktiven för de sakkunniga har understrukits bl. a. den från olika håll omvittrade angelägenheten av att göra förfarandet i fastighetsbildningsärenden snabbare, enklare och billigare. De sakkunniga har därför anbefallts att överväga olika åtgärder, som kan främja snabbhet och minska kostnaderna utan att allmänna och enskilda intressen eftersättes. Vid angivna förhållanden anser sig statskontoret f. n. ej kunna förorda någon som helst ökning av personalen för distriktsorganisationens allmänna verksamhet. De framförda förslagen om förstärkning av skiftesorganisationerna inom vissa län samt av centralkontoret i Stockholm, vilka i det närmaste överensstämmer med yrkanden, som varit föremål för statsmakternas prövning vid 1954 års riksdag utan att vinna bifall, torde enligt statskontoret alltjämt ej böra föranleda någon åtgärd.

Föredragande statsrådet har anfört följande.

»I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör sex kanslibitträdestjänster i lönegrad Ca 11 och 44 dylika tjänster i lönegrad Ce 11 ändras till motsvarande antal kontoristtjänster i lönegrad Ca 13 och Ce 13. Kostnaderna härför kan beräknas till 36 000 kronor.

Vad härefter angår lantmäteristyrelsens olika förslag till personalförstärkningar, kan jag icke tillstyrka desamma såvitt angår distriktets allmänna verksamhet och centralkontoret i Stockholm. Med hänsyn till jord- och fastighetsförhållandena i de berörda delarna av landet anser jag mig däremot böra föreslå en viss utökning av den personal, som är avsedd för sär-

skilda skiftesorganisationer. Jag vill sålunda föreslå, att för ändamålet skall ställas till lantmäteristyrelsens förfogande ett belopp av ytterligare 100 000 kronor för att förstärka i första hand skiftesorganisationen i Norrbottens län och fiskelägesorganisationen i Göteborgs och Bohus län men även skiftesorganisationen i Kopparbergs län. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av lantmäteristyrelsen, bestämma den närmare dispositionen av medlen. Med hänsyn till att vissa justeringar av lantmäteritaxan bör vidtagas, torde ifrågavarande merkostnad komma att täckas genom ökade inkomster för statsverket.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet på grund av löneklassförändringar och lönegradsuppflyttningar i reglerad befordringgång har jag icke något att erinra. För dessa ändamål bör alltså upptagas ett avrundat belopp av 179 000 kronor. Å andra sidan kan anslaget minskas med 12 700 kronor på grund av att en distriktslantmätare och en assistent å övergångsstat kommer att avgå ur tjänst samt med 7 300 kronor till följd av att vissa övergångsersättningar successivt nedgår.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit bör lantmäteristatens avlöningsanslag för nästa budgetår höjas med $(36\,000 + 100\,000 + 179\,000 - 12\,700 - 7\,300 =)$ 295 000 kronor.

Å personalförteckningen för lantmäteristaten bör sex av kanslibiträdets tjänsterna i lönegrad Ca 11 vid distriktsorganisationen ändras till lika många kontoristtjänster i lönegrad Ca 13. Vidare bör antalet lantmätare å övergångsstat minskas med en till åtta.»

2:o) Lantmäteristaten: Omkostnader

I sin anslagsframställning hemställer *lantmäteristyrelsen*, att anslaget skall höjas med 185 000 kronor enligt följande sammanställning.

	Ökning
1. Förnyelse och underhåll av utrustning	110 000
2. Övriga expenser	25 000
3. Arkivfotografering av länskontorens arkiv	50 000
	Summa kronor 185 000

Efter en närmare redogörelse för anslagsframställningen samt däröver avgivet yttrande av statskontoret har *föredragande statsrådet* anfört följande.

»I enlighet med lantmäteristyrelsens förslag bör sådana kostnader, som avser ökad utrustning åt länskontoren, i fortsättningen hänföras till lantmäteristatens utrustningsanslag. Delposten till förnyelse och underhåll av utrustning kan på grund härav minskas med det belopp å 25 000 kronor, som nu upptagits för anskaffande av handlings- och kartsåp. Med hänsyn till betydelsen av att lantmäteristaten har tillgång till fullgod utrustning torde emellertid å andra sidan en uppräknig av samma delpost vara motiverad. Jag anser mig dock i nuvarande läge blott kunna föreslå en höjning med

15 000 kronor. Posten bör alltså upptagas med $(255\ 000 - 25\ 000 + 15\ 000 =)$ 245 000 kronor. Vidare kan jag tillstyrka, att den under posten till övriga expenser upptagna delposten till bokinköp, bindning av böcker m. m. främst på grund av behovet av ombindning av länskontorens jord- och fastighetsregisterband skall höjas med 10 000 kronor. Då emellertid samtidigt delposten till skrivmateriel, papper och blankettryck med hänsyn till belastningen kan sänkas med ett lika stort belopp, kan posten till övriga expenser bibehållas vid oförändrat belopp av 675 000 kronor. Någon medelsanvisning till arkivfotografering kan jag icke förorda. Slutligen bör med hänsyn till den beslutade sjukförsäkringsreformen någon uppräknig av sjukvårdsposten ej vidtagas.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle förevarande anslag för nästa budgetår behöva uppföras med $(4\ 185\ 000 - 25\ 000 + 15\ 000 + 10\ 000 - 10\ 000 =)$ 4 175 000 ($- 10\ 000$) kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa ny omkostnadsstat för lantmäteristaten.»

Lantmäteristyrelsen har i sina yttranden den 12 februari och den 9 mars 1955 ansett sig böra livligt tillstyrka motionärernas förslag om inrättande av nya distrikt i Norrtälje- och Sundsvallsområdena, varjämte styrelsen understrukit att en förstärkning av distrikten i Hudiksvallsområdet även är mycket angelägen. Styrelsen har såsom stöd härför anfört i huvudsak följande.

Vid lantmäteriets omorganisation år 1947 hade de nya riktlinjerna för jordbrukets rationalisering och för samhällsplaneringen ännu icke börjat tillämpas. Lantmäteriets distriktsorganisation kom därför att uppbyggas utan erfarenhet av hur denna rationaliserings- och planeringsverksamhet påverkade fastighetsbildningsverksamheten. Det kom också snart att visa sig att den tillmätta organisationsramen på grund av tillströmningen av nya uppgifter hade blivit alltför knapp. Emellertid har också den ökade volymen av ordinarie förrättningar på många håll sprängt denna ram. Under de år som gått sedan omorganisationen har styrelsen med uppmärksamhet följt utvecklingen såväl inom riket i dess helhet som inom de skilda organisationsenheterna i syfte att successivt vidtaga alla åtgärder som kunnat underlätta läget. De särskilda undersökningar av arbetsbalansen som därvid gjorts har redovisats i samband med de årliga anslagsäskandena.

Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att den i sina petita år 1952 hemställde om en successiv utbyggnad av den allmänna ramen för lantmäteridistriktens personal med totalt 30 lantmätare avsedda för de hårdast belastade enheterna. På förslag av föredragande statsrådet bifölls styrelsens hemställan så till vida, att medel anvisades för nyanställning av 10 lantmätaraspiranter. I detta sammanhang uttalades vidare (se IX ht 1953 s. 352) att statsrådet utgick från att någon ytterligare personalförstärkning för ändamålet icke vidare skulle behöva ifrågakomma.

I sina år 1953 avgivna anslagsäskanden redovisade styrelsen att den balanserade arbetsmängden vid organisationsenheterna — oaktat mycket stora

insatser från personalens sida — fortsatt att stiga. Någon utbyggnad av lantmäteridistriktens personal kom emellertid icke till stånd vid 1954 års riksdag.

Även i sina år 1954 avgivna anslagsäskanden framhöll styrelsen att distriktsorganisationens arbetsmängd fortsatt att öka. Antalet nytillkomna ärenden utgjorde — bortsett från verksamheten inom städer och samhällen — åren 1951, 1952 och 1953 respektive 30 400, 31 000 och 36 200 samt antalet avslutade ärenden av denna art under samma år respektive 27 200, 27 600 och 30 300. En särskild undersökning utvisade vidare att antalet nya ärenden under första halvåret 1954 ökat i förhållande till samma tidsperiod år 1953 med 13 % eller från 16 500 till 18 700. Vid utgången av åren 1951, 1952 och 1953 uppgick balansen mätt i arbetsmånader för distriktsorganisationen med undantag av skiftesverksamheten i Dalarna till respektive 11 603, 11 678 och 12 557 månader. (Till ledning vid bedömning av balansens tyngd nämner styrelsen i detta sammanhang, att distriktsorganisationens hela personal år 1953 svarade mot 11 160 arbetsmånader.) Styrelsen lämnade vidare en mera detaljerad redovisning av balansen i de hårdast belastade distriktsenheterna. Av denna framgick att den ineliggande arbetsmängden vid utgången av år 1953 å 33 av de 148 distrikten motsvarade mera än 100 arbetsmånader. Endast 36 distriktsenheter hade en balans av högst 40 arbetsmånader, vilken av styrelsen ansågs tillfredsställande. Bland de mest arbetstyngda enheterna återfanns Östhammars, Norrtälje, Hudiksvalls norra, Hudiksvalls södra, Sundsvalls mellersta och Sundsvalls norra distrikt. Av styrelsens framställning framgick vidare att de åtgärder som från styrelsens sida vidtagits för att utjämna arbetsbelastningen mellan organisationsenheterna hade avsett ett överförande av förfogandelantmätare och biträdande lantmätare från mindre hårt arbetstyngda distrikt till de svårast belastade. Därigenom hade sex län ställts utan förfogandetjänster och två län hade endast 20 % av normal uppsättning av biträdande lantmätare. Slutligen hade även försökts den enligt styrelsens mening synnerligen ingripande åtgärden, nämligen att föreslå ändringar i distriktsindelningen. — I syfte att anpassa distriktsorganisationens personalresurser till den ökande arbetsmängden hemställde styrelsen att 15 tjänster som lantmätare i lönegrad Ce 27 skulle inrättas.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 februari 1954 hemställde styrelsen — efter hörande av vederbörande länsstyrelser och kommuner — att Kisa distrikt i Östergötlands län skulle indragas och ett nytt distrikt i Hudiksvallsregionen skulle inrättas. I den promemoria med förslag i ämnet, som låg till grund för styrelsens ifrågavarande hemställan, uttalade styrelsen bland annat.

Med anledning av den beslutade nya kommunindelningen i riket upprättades i lantmäteristyrelsen under åren 1950 och 1951, på grundval av utredningar i ämnet av överlantmäterna, förslag till ny indelning av riket i lantmäteridistrikt. Lantmäteristyrelsen ansåg sig vid nämnda tillfälle icke kunna föreslå en utökning av antalet distrikt. Förslaget till ny distriktsin-

delning upprättades därför under den förutsättningen att det nuvarande antalet distrikt bibehölls oförändrat. Vid förslaget upprättande hade styrelsen dock särskilt beaktat att Hudiksvalls södra distrikt var det utan jämförelse mest arbetstunga distriktet i Gävleborgs län. För att åstadkomma en utjämning mellan distrikten av arbetsbördan föreslog styrelsen därför att från Hudiksvalls södra distrikt skulle till Hudiksvalls norra distrikt överflyttas Hälsingtuna storkommun samt Hudiksvalls stad. Med hänsyn till arbetsförhållandena å övriga distrikt i länet ansågs en överflyttning av ytterligare ett antal kommuner från Hudiksvalls södra distrikt till andra angränsande distrikt icke möjlig. Lantmäteristyrelsens sålunda framlagda förslag kom att ligga till grund för Kungl. Maj:ts beslut den 4 april 1952 (SFS nr 116) angående indelning av riket i lantmäteridistrikt. Trots den minskning av Hudiksvalls södra distrikt, som den nya distriktsindelningen medfört, är emellertid arbetsituationen å distriktet, ehuru distriktslantmätaren gjort en mycket betydande arbetsinsats, fortfarande mycket onödig. Därtill kommer att den nyligen genomförda distriktsindelningen även medfört viss tendens till ökning av arbetsbalansen på Hudiksvalls norra distrikt.

Enligt infordrade uppgifter från distriktsorganisationerna i Gävleborgs län har inläggande arbetsmängd å distrikten¹ vid de tre sista årsskiftena redovisats sålunda.

Uppgifter angående uppskattad arbetstid i månader rörande icke avslutade förrättningar och uppdrag vid årsskiftena 1950/51, 1951/52 och 1952/53.

	1950/51	1951/52	1952/53
<i>Gävleborgs län:</i>			
Gävle södra distrikt	107	112	96
» norra »	103	—	90
Söderhamns »	48	33	53
Bollnäs »	53	60	79
Järvsö »	49	35	² 37
Ljusdals »	97	86	92
Hudiksvalls södra distrikt	195	176	146
» norra »	116	113	128

Efter utredning framlade lantmäteristyrelsen vidare den 28 september 1954 förslag om indragning av Ronneby distrikt i Blekinge län och Bergs distrikt i Jämtlands län samt om en utökning av distriktens antal med ett i Norrtäljeregionen och ett i Sundsvallsregionen. Styrelsen anförde därvid i en i ämnet upprättad promemoria som åtföljde styrelsens förevarande förslag utom annat.

Arbetsituationen i *Stockholms län* har länge ingett styrelsen bekymmer framför allt vad beträffar norra länsdelen. Det finnes i detta sammanhang icke anledning att till granskning upptaga andra distrikt än Östhammars och Norrtälje. Övriga sju distrikt i länet tillhör även de genomsnittligt högst belastade i riket ehuru förhållandena icke kan betecknas fullt så otillfredsställande som i norra länsdelen. Förhållandena i Östhammars och Norrtälje distrikt framgår av följande sammanställning:

¹ Uppgifterna för distrikten avser även förfogandeorganisationernas verksamhet å resp. distrikt

² Inom Järvsö distrikt, där fastighetsförhållandena i stor utsträckning är av dalatyp, väntas inom en nära framtid en omfattande insats från distriktsorganisationen för att reda upp fastighetsförhållandena.

Distrikt	Balans i arbetsmånader för all personal den		
	1 jan. 1952	1 jan. 1953	1 jan. 1954
Östhammars	165	150	139
Norrtälje	201	119	185

I Norrtälje finnes sedan några år tillbaka placerad en förfogandelantmätare med verksamhet helt inom Norrtälje distrikt.

Efter att i särskild promemoria ha understrukt det bekymmersamma läget jämväl i Västernorrlands län redovisade styrelsen för distrikten i Sundsvallsområdet nedanstående balansuppskattning: (siffrorna innesluter även förfogandelantmätarens verksamhet inom respektive distrikt)

Distrikt	Balans i arbetsmånader för all personal den		
	1 jan. 1952	1 jan. 1953	1 jan. 1954
Indals	81	64	81
Sundsvalls södra	64	73	75
Sundsvalls mellersta	133	135	173
Sundsvalls norra	187	181	152

Kungl. Maj:t har genom beslut den 14 januari 1955 funnit styrelsens förslag till distriktsindelningsändringar icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Lantmäteriets arbetskraftssituation framgår närmare av följande sammanställningar, avseende *dels* den ineliggande arbetsmängden (balansen) vid årsskiftet 1954/55, *dels* denna balans jämt det åren 1951—54 avslutade antalet ärenden tillhörande vissa viktigare ärendegrupper.

I anslutning härtill framhåller styrelsen att personal ur distriktsorganisationens allmänna ram även tagits i anspråk för skiftes- och fastighetsregleringsuppgifter som icke normalt åvilar distriktsenheterna. Styrelsen, som här syftar på de särskilda organisationerna för skiften i Kalmar, Kopparbergs och Norrbottens län samt för regleringar av fiskelägena i Göteborgs och Bohus län, påpekar att de svårigheter vilka råder beträffande arbetskraften till denna verksamhet helt lämnats åsido i detta yttrande.

De betydande arbetsorganisatoriska problem som uppstått inom lantmäteriet under den ansvallning av arbetsuppgifterna som ägt rum sedan 1948 har — som i det föregående antytts — sökt bemästras med alla till buds stående resurser. Detta har också skett på olika vägar. Sålunda har möjligheterna till *teknisk rationalisering* i hög grad utnyttjats. På detta område bör främst nämnas att samhällsplaneringens och lagaskiftesverksamhetens stora behov av goda kartor kunnat tillgodoses genom att fotogrammetrien tagits i bruk inom lantmäteriet. Inom distriktsorganisationens personalram har ett centralkontor bildats som ombesörjer den mera instrumentkrävande och specialiserade delen av de fotogrammetriska arbetsprocesserna. Denna verksamhet har inneburit att den åren 1948 och 1949 kännbara bristen på främst mätningsteknisk arbetskraft i stor utsträckning avhjälpes. Från lagaskiftesverksamheten nämnes vidare att personalbehovet kunnat hållas in-

Lantmäteriets inneliggande arbetsmängd vid årsskiftet 1954/1955

(Inom parentes anges ökningen (+) resp. minskningen (—) sedan årsskiftet 1953/54)

Icke avslutade förrättningar och uppdrag vid årsskiftet 1954/55	Fördelning		Tidsåtgång för ärendenas slutförande							
			lantmätare		mätn.tekn.		kontorsbitr.		Summa	
	antal	%	mån.	%	mån.	%	mån.	%	mån.	%
I. Hela riket utom skiftesorganisationerna i Dalarna och Norrbotten										
Avstyckningar	18 546 (+1 680)	57,2	1 359 (+168)	32,9	1 408 (+127)	28,2	1 382 (+145)	32,2	4 149 (+ 440)	30,9
Laga skiften, ägoutbyten, inlösningsförrättningar och gränsbestämningar	4 415 (+ 223)	13,6	1 101 (+ 82)	26,6	1 542 (+142)	30,8	1 051 (+ 66)	24,4	3 694 (+ 290)	27,5
Tomtindelningar och tomtmätningar	2 557 (+ 108)	7,9	181 (+ 25)	4,4	329 (+ 66)	6,6	277 (+ 45)	6,5	787 (+ 135)	5,9
Grundkartor för stads- och byggnadsplaner..	633 (+ 36)	1,9	153 (— 1)	3,7	596 (+ 37)	11,9	409 (+ 13)	9,5	1 158 (+ 50)	8,6
Stads- och byggnadsplaner	523 (+ 107)	1,6	252 (+ 30)	6,1	122 (+ 16)	2,4	208 (+ 25)	4,8	582 (+ 71)	4,3
Övriga ärenden	5 793 (+ 588)	17,8	1 085 (+138)	26,3	1 004 (+211)	20,1	972 (+129)	22,6	3 061 (+ 479)	22,8
Summa	32 467 (+2 742)	100,0	4 131 (+442)	100,0	5 001 (+599)	100,0	4 299 (+423)	100,0	13 431 (+1 465)	100,0

Icke avslutade förrättningar och uppdrag vid årsskiftet 1954/55	Fördelning		Tidsåtgång för ärendenas slutförande							
			lantmätare		mätn.tekn.		kontorsbitr.		Summa	
	antal	%	mån.	%	mån.	%	mån.	%	mån.	%
II. Skiftesorganisationerna i Dalarna och Norrbotten										
Avstyckningar	102 (— 2)	—	8 (=)	—	5 (=)	—	6 (— 1)	—	19 (— 1)	—
Laga skiften, ägoutbyten, inlösningsförrättningar och gränsbestämningar	46 (=)	—	1 298 (+184)	—	2 693 (+355)	—	2 773 (+372)	—	6 764 (+911)	—
Tomtindelningar och tomtmätningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grundkartor för stads- och byggnadsplaner..	2 (— 2)	—	0 (— 2)	—	0 (— 2)	—	3 (— 3)	—	3 (— 7)	—
Stads- och byggnadsplaner	3 (+ 1)	—	5 (+ 3)	—	4 (+ 4)	—	4 (+ 4)	—	13 (+13)	—
Övriga ärenden	28 (=)	—	16 (— 7)	—	20 (— 35)	—	28 (— 28)	—	64 (— 70)	—
Summa	181 (— 3)	—	1 327 (+180)	—	2 722 (+322)	—	2 814 (+344)	—	6 863 (+846)	—

¹ Tidsåtgången tidigare inräknad i siffrorna för laga skiften etc.

Icke avslutade förrättningar och uppdrag vid årsskiftet 1954/55	Fördelning		Tidsåtgång för ärendenas slutförande							
			lantmätare		mätn.tekn.		kontorsbitr.		Summa	
	antal	%	mån.	%	mån.	%	mån.	%	mån.	%
III. Hela riket (inkl. skiftesorganisationerna i Dalarna och Norrbotten)										
Avstyckningar	18 648 (+1 678)	57,1	1 366 (+167)	25,0	1 413 (+127)	18,3	1 389 (+145)	19,5	4 168 (+ 439)	20,5
Laga skiften, ägoutbyten, inlösningsförrättningar och gränsbestämningar	4 461 (+ 223)	13,7	2 339 (+266)	44,0	4 335 (+497)	54,8	3 824 (+438)	53,8	10 458 (+1 201)	51,6
Tomtindelningar och tomtmätningar	2 557 (+ 108)	7,8	181 (+ 25)	3,3	329 (+ 65)	4,3	277 (+ 45)	3,9	787 (+ 135)	3,9
Grundkartor för stads- och byggnadsplaner..	635 (+ 34)	1,9	154 (- 2)	2,8	395 (+ 35)	7,7	412 (+ 10)	5,8	1 161 (+ 43)	5,7
Stads- och byggnadsplaner	526 (+ 108)	1,6	257 (+ 35)	4,7	126 (+ 20)	1,6	211 (+ 29)	2,9	594 (+ 83)	2,9
Övriga ärenden	5 821 (+ 588)	17,9	1 101 (+132)	20,2	1 024 (+176)	13,3	1 001 (+102)	14,1	3 126 (+ 410)	15,4
Summa	32 648 (+2 739)	100,0	5 458 (+623)	100,0	7 722 (+920)	100,0	7 114 (+768)	100,0	20 294 (+2 311)	100,0

Anm. Förekommande motsägelser mellan delsiffror och summor härrör från företagna avrundningar av primärsiffrorna till hela arbetsmånader.

Arbetsbalansen årsskiftet 1954/55 och de avslutade ärendenas fördelning på vissa i föregående tabeller redovisade förrättningar och uppdrag

Typ av ärenden	Icke avslutade ärenden vid årsskiftet 1954/1955	Årligen avslutade ärenden; medeltal för 1951—1953	1954 ^a
	antal	antal	antal
Avstyckningar	18 648	13 721	15 038
Laga skiften, ägoutbyten, inlösningsförrättningar och gränsbestämningar	4 461	2 200	1 842
Tomtindelningar och tomtmätningar	2 557	1 970	3
Grundkartor för stads- och byggnadsplaner..	635	296	316
Stads- och byggnadsplaner	526	114	196
Summa	26 827	18 290	—
Summa exkl. tomtind. + tomtmätningar	24 270	17 321	17 392

¹ Beräknad siffra.

² Preliminära uppgifter för enbart landsbygden.

³ Uppgift saknas t. v.

om rimliga gränser tack vare den anpassning och systematisering av det skiftestekniska detaljarbetet som skett till modern hålkortsteknik. Härigenom torde inom skiftesorganisationerna kontorspersonalens arbetsbalans avsevärt ha kunnat nedbringas. En liknande effekt har uppnåtts med den fortsatta utbyggnaden av de lokala kartkopieringsanläggningarna vid vissa länslantmäterikontor. Det kan i fråga om tekniska rationaliseringar även nämnas att verksamheten inom styrelsen för att möjliggöra matematikmaskinernas användning i geodetiska beräkningar kommit långt.

Förrättningsförfarandets förenkling — främst genom 1951 och 1953 års partiella reformer av jorddelningslagen men även i den utsträckning så kunnat ske genom styrelsens råd och anvisningar — har även möjliggjort ett effektivare utnyttjande av distriktspersonalen. I första hand har lantmätarnas och kontorspersonalens arbetsformer härigenom gjorts smidigare.

Behoven av arbetskraft kan givetvis icke mötas enbart genom sådana tekniska och formella förenklingar som nämnts. I det ansträngda läget har styrelsen, såsom av det föregående framgår, funnit sig tvungen att även lita till de möjligheter som en *lätttrölig arbetskraft* erbjuder. I många fall har detta inneburit kännbara personliga uppoffringar, främst för de yngre lantmätarna, som i första hand förflyttats.

I detta sammanhang kan styrelsen icke underlåta att framhålla den betydande arbetsinsats som gjorts från befattningshavarnas sida för att bemästra den rådande arbetssituationen. Den hårda arbetsbördan har emellertid medfört en oroande förslitning av lantmäteripersonalen. I dagarna har också meddelats att distriktslantmätaren i ett av Sundsvallsdistrikten måst begära sjukledighet under två månader på grund av hjärtsjukdom som orsakats av överansträngning.

I det föregående har understrukits att lantmäteriets efter hand allt högre effektivitet givit utslag i ökade inkomster för statsverket. Den fullständiga inkomstutvecklingen sedan omorganisationen är följande.

Inkomster vid lantmäteriväsendet.

Budgetåret 1947/48	575 302
» 1948/49	2 838 437
» 1949/50	3 532 879
» 1950/51	4 684 346
» 1951/52	5 546 970
» 1952/53	6 657 366
» 1953/54	7 787 887

Budgetåret 1954/55

I riksstaten upptagna till	7 600 000
I skrivelse till riksräkenskapsverket den 2 oktober 1954 av styrelsen uppskattade till	7 800 000
Kan med ledning av hittills under budgetåret influtna inkomster beräknas till	8 200 000

I följande tabell anges för budgetåren 1952/53 och 1953/54 den verkliga totalkostnaden för lantmäteristaten (avlöningar och omkostnader) samt för innevarande budgetår den beräknade högsta medelsåtgången för angivna ändamål. Dessa belopp har ställts mot nyss angivna inkomstsiffror varefter statsverkets nettoutgifter beräknats:

Budgetår	Totalkostnad 1 000-tal kr.	Inkomst 1 000-tal kr.	Nettoutgift 1 000-tal kr.
1952/53	20 899	6 657	14 242 kronor
1953/54	21 376	7 788	13 588 »
1954/55	21 893	8 200	13 693 »

Statsverkets nettoutgifter för lantmäteristatens verksamhet har sålunda minskats sedan budgetåret 1952/53.

Till belysande av det aktuella läget i fråga om arbetsmängden inom Hudiksvalls-, Norrtälje- och Sundsvallsområdena har lantmäteristyrelsen infordrat uppgifter per den 1 januari 1955 från de lokala enheterna. De tidigare framlagda belastningstabellerna har därför kompletterats enligt följande.

Distrikt	Balans i arbetsmånader för all personal der:			
	1 jan. 1952	1 jan. 1953	1 jan. 1954	1 jan. 1955
Summa för Gävleborgs län	615	721	769	845
Östhammars	165	150	139	115
Norrtälje	201	119	185	187
Summa	366	269	324	302
Indals	81	64	81	56
Sundsvalls södra	64	73	75	101
Sundsvalls mellersta	133	135	173	183
Sundsvalls norra	187	181	152	174
Summa	465	453	481	514

Siffrorna visar att den överbelastning av de berörda distrikten, som rådde vid utgången av år 1953, ännu består.

För Gävleborgs län har arbetsbalansen i hög grad ökat det senaste året, något som även gäller enheterna i Hudiksvallsområdet. Denna utveckling har icke kunnat hejdas trots att den effektiva arbetsinsatsen enligt underhandsuppgift från överlantmätaren för hela länet ökat år 1954 i förhållande till nästföregående år med 16 lantmätarmånader, 6 mätningsteknikermånader och 28 kontorsbiträdesmånader. Under år 1954 har en yngre lantmätare som lämnat Norrtälje ersatts med en erfaren förrättningsman. För Sundsvallsdistrikten samt den i Sundsvall stationerade förfogandeenheten har slutligen under år 1954 jämfört med år 1953 det effektiva tillskottet av lantmätare och kontorsbiträden enligt rapport från överlantmätaren svarat mot 13 lantmätarmånader och 12 kontorsbiträdesmånader. Angivna arbetskraftförstärkningar har emellertid icke visat sig tillräckliga.

Situationen i Hudiksvalls-, Norrtälje- och Sundsvallsregionerna är sålunda fortfarande allvarlig. Ytterligare åtgärder måste enligt styrelsens mening vidtagas med det snaraste. Därvid torde med nuvarande förutsättningar icke andra möjligheter stå till buds än att ytterligare överflytta arbetskraft från sådana distrikt, där arbetsbördan ännu någorlunda kunnat

bemästras. Styrelsen överväger sålunda att på denna väg tillföra Norrtäljeområdet en lantmätare och en mätningstekniker. Till Sundsvallsområdet har vidare helt nyligen överflyttats viss biträdespersonal. De angivna förstärkningsåtgärderna är emellertid som nämnts icke till fyllest. Styrelsen vill även understryka att förflyttningar av angivet slag ej kan ske utan större olägenheter för befolkningen i de distrikt som härigenom berövas personal. Skulle styrelsen nödgas fortsätta på denna väg måste det medföra att i de områden, varifrån personalen tages, förhållandena kan bli likartade med dem som råder i de bygder dit personalen flyttas. I Kungl. Maj:ts avslag å förslagen om förflyttning av distrikt har styrelsen också sett ett uttryck för att det icke vore önskvärt med alltför långt gående överflyttningar av personal från en del av landet till en annan med därav följande försämrad service på de platser, varifrån personalen tages.

Styrelsen anser icke att en ökning av lantmäteriets arbetskraft skulle rubba den nuvarande organisationsplanen, sådan den fastställdes år 1948. Det är självfallet att man vid 1948 års omorganisation icke helt kunnat bedöma det långsiktiga behovet av arbetskraft i alla delar av landet. Det kan därför vara naturligt att efter sju år viss på erfarenhet grundad komplettering äger rum. Behovet av lantmäteripersonal inom de nu ifrågasvarande områdena lär bli bestående för lång tid framåt. Det är också att förutse att, när en ny fastighetsbildningslag — med avseende å vilken utredningsarbete pågår inom 1954 års fastighetsbildningskommitté — börjar tillämpas, behovet av lantmäteripersonal kommer att i hög grad ökas, då ett stort latent behov över hela landet finnes att få fastighetsregleringsföretag av skilda slag verkställda. Man synes i stor utsträckning avvakta den förenkling och det förbilligande av skiftesförfarandet som den nya lagstiftningen väntas medföra.

De föreliggande motionerna avser tillskapande av två nya lantmäteridistrikt med normal personaluppsättning, d. v. s. med vardera 1 distriktslantmätare (Ca 32), 1 lantmätare (Ca 27), 1 mätningstekniker (Ce 19 eller 21), 1 mätningstekniker (Ce 16), 1 kontorist (Ca 13) och 1 kontorsbiträde i befordringsgången (Cf 6—Ce 8). Kostnaderna härför beräknas till totalt 152 148 kronor, varav 78 096 kronor avser distriktet i Sundsvall och 74 052 kronor distriktet i Norrtäljeregionen.

Utöver de nu redovisade lönekostnaderna medför de ifrågasatta nya distrikten en ökning av omkostnaderna i form av rese- och traktamentskostnader, telefon, städning, blanketter och papper m. m. I genomsnitt beräknas dessa kostnader för distriktsorganisationen motsvara c:a 28 procent av lönebeloppet — eller i detta fall c:a 43 000 kronor. Därtill kommer vissa engångskostnader för utrustning, uppskattningsvis omkring 45 000 kronor. Dessa utgifter kan möjligen tills vidare uppskjutas genom lån bland annat av vissa instrument från andra organisationsenheter samt genom att andra i och för sig önskvärda nyanskaffningar skjutes på framtiden.

De nya distrikten torde medföra en inkomst för statsverket av c:a 100 000 kronor per år. Statsverkets nettoutgift för de båda distrikten torde därför komma att uppgå till c:a 95 000 kronor per år (152 000 + 43 000 — 100 000).

Denna merutgift synes kunna kompenseras genom en mindre taxehöjning. Då inrättandet av distrikten väsentligen motiveras av tätortsproblemen torde en sådan höjning i första hand böra avse förrättningar och uppdrag, som berör mark avsedd för tätbebyggelse. Därigenom skulle nämligen finansieringen av distrikten icke komma att leda till någon minskad subvention av de förrättningar, som gäller jordbruksfastigheter och jordbrukets yttre rationalisering.

Enligt styrelsens uppfattning finnes vissa möjligheter till en begränsad taxehöjning av nu angivet slag inom ramen för de av riksdagen godtagna grunderna för lantmäteritaxan. I första hand synes erforderlig inkomstökning kunna åstadkommas genom en så förhållandevis begränsad höjning av ersättningen för grundkartor till stads- och byggnadsplaner som 10 kronor för hektar.

Ett genomförande av de i motionerna föreslagna åtgärderna skulle utan tvekan medföra en avsevärd förbättring av arbetssituationen i Norrtälje- och Sundsvallsområdena. Visserligen skulle det även med denna ökning av arbetskraften dröja några år innan servicen blev tillfredsställande, men de gynnsammare förutsättningarna för lantmäteriverksamheten skulle snabbt märkas i berörda bygder. Även i ett annat avseende skulle åtgärden få goda verkningar. Genom densamma skulle nämligen den fortsatta uttunnningen av den biträdande personalen i de mera normalt belastade distrikten kunna inskränkas.

I yttrande den 2 mars 1955 har *statskontoret* avstyrkt motionerna under hänvisning till att frågan om inrättande av nya lantmäteridistrikt i Väster-norrlands och Stockholms län nyligen prövats av Kungl. Maj:t, som genom beslut den 14 januari 1955 lämnat en av lantmäteristyrelsen i sådant syfte gjord framställning utan åtgärd. Statskontoret har såsom motivering för sitt avstyrkande vidare åberopat vad ämbetsverket anfört i utlåtande över lantmäteristyrelsens anslagsframställning för nästa budgetår ävensom hänvisat till den stränga återhållsamhet i fråga om inrättande av nya tjänster, som präglat budgetarbetet under de senaste åren.

Utskottet. Sedan den av 1947 års riksdag beslutade omorganisationen av lantmäteriet börjat tillämpas har det efter hand visat sig, att den fastställda organisationsramen — på grund av att nya uppgifter tillkommit men även till följd av att ordinarie förrättningar ökat — blivit alltför knapp. För att möta den fortgående stegringen av arbetsbalansen har lantmäteristyrelsen under de år, som följt efter omorganisationen, i olika sammanhang föreslagit personalförstärkningar och skilda åtgärder i syfte att möjliggöra ett effektivt utnyttjande av arbetskraften. I sin anslagsframställning för nästa budgetår har styrelsen bl. a. hemställt om ett belopp av tillhoppa 278 309 kronor för att inrätta en fullständig speciell skiftesorganisation i Norrbottens län och förstärka skiftesorganisationen i Kopparbergs län. Vidare har styrelsen i särskilda framställningar anhållit, att vissa distrikt skall indragas och i stället nya distrikt bildas i Norrtälje-, Hudiksvalls- och Sundsvalls-

regionerna. Framställningarna har emellertid vunnit bifall endast så till vida, att ett belopp av ytterligare 100 000 kronor föreslås skola ställas till styrelsens förfogande för att förstärka i första hand skiftesorganisationen i Norrbottens län och fiskelägesorganisationen i Göteborgs och Bohus län men även skiftesorganisationen i Kopparbergs län. Med anledning härav har i motionerna I: 200 och II: 282 respektive I: 201 och II: 225 yrkats, att de av styrelsen äskade beloppen för skiftesorganisationen i Norrbottens län respektive Kopparbergs län skall anvisas för budgetåret 1955/56. Vidare har i motionerna I: 202 och II: 234 respektive I: 372 hemställts om erforderliga medel för nästa budgetår för inrättande av ett nytt lantmäteridistrikt i Sundsvalls- respektive Norrtäljeregionerna.

Av den utredning, som förebragts i ärendet, torde enligt utskottet klart framgå, att den höga arbetsbelastningen i vissa lantmäteridistrikt medfört stora besvärligheter bl. a. i form av oskäligt långa dröjsmål med utförande av begärda förrättningar. Då uppenbarligen allvarliga samhällsekonomiska olägenheter kan vållas av dylika dröjsmål anser utskottet det angeläget, att åtgärder snarast vidtages för att åstadkomma mera tillfredsställande förhållanden på området. Såsom styrelsen framhållit i det föregående har den redan sökt bemästra de uppkomna arbetsorganisatoriska problemen genom att i hög grad förenkla och rationalisera arbetet vid förrättningarna. Vidare får utskottet erinra om att 1954 års fastighetsbildningsakkunniga fått i uppdrag bl. a. att överväga olika åtgärder, som kan göra förfarandet i fastighetsbildningsärenden snabbare, enklare och billigare utan att allmänna och enskilda intressen eftersättes. Även om alla dylika möjligheter till tekniska och formella förenklingar tillvaratages, torde det emellertid enligt utskottets förmenande vara ofrånkomligt att förstärka lantmäteriets personalorganisation för att balansen inom de mest arbetstyngda distriktsenheterna skall kunna nedbringas inom rimlig tid. De i motionerna berörda distrikten torde otvivelaktigt höra till sådana enheter. Utskottet finner det därför i och för sig befogat, att de personalförstärkningar, varom motionärerna hemställt, genomföres under nästa budgetår. Enär man emellertid torde kunna utgå ifrån att liknande besvärligheter föreligger även i andra i motionerna icke omförmälda distrikt, anser utskottet det ur rättvisesynpunkt lämpligare, att den erforderliga omprövningen av personalresurserna vidtages i ett sammanhang. Utskottet förutsätter, att därvid de av utskottet anförda synpunkterna kommer att beaktas. I betraktande härav och då Kungl. Maj:t -- såsom förut nämnts -- för nästa budgetår föreslagit en viss utökning av den personal, som är avsedd för särskilda skiftesorganisationer, finner sig utskottet icke nu böra tillstyrka bifall till motionerna. Med anledning av vad som anförts i motionerna förordar utskottet dock, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till nästa års riksdag om åtgärder till lösning av de i det föregående berörda problemen.

Utskottet biträder sålunda Kungl. Maj:ts framställningar under lantmäteristatens avlönings- och omkostnadsanslag och tillstyrker, att belopp av 18 150 500 kronor respektive 4 175 000 kronor anvisas för ändamålen.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen må

I. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning ävensom med avslag å motionerna I: 200 och II: 282, I: 201 och II: 225 samt I: 202 och II: 234, såvitt nu är i fråga, och i förevarande del å motionen I: 372,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantmäteristaten, som angivits i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för lantmäteristaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	6 887 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	8 830 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 433 500
Summa kronor 18 150 500	

c) till *Lantmäteristaten*: *Avlöningar* å riksstaten för budgetåret 1955/56 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 18 150 500 kronor;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 202 och II: 234, såvitt nu är i fråga, och i förevarande del å motionen I: 372, till *Lantmäteristaten*: *Omkostnader* å riksstaten för budgetåret 1955/56 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4 175 000 kronor;

III. med anledning av vad som anförts i motionerna i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1956 års riksdag om åtgärder till lösning av de i det föregående berörda problemen.

Stockholm den 13 april 1955

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Lage Svedberg, Bertil Andersson, Sundberg, Hansson, Eskilsson, Bror Nilsson, Hjalmar Nilsson*, Mossberger* och Uno Olofsson; samt

från andra kammaren: herrar Johnsson i Kastanjegården, Jacobson i Vilhelmina, Hægglblom, Ahlsten*, Ekdahl, Netzén, Svensson i Vä, fru Lindskog, herrar Rimås och Jönsson i Gårds Köpinge.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Jacobson* i Vilhelmina, vilken ansett, att första meningen i det stycke av utskottets utlåtande på s. 19, som börjar med orden »Av den» och slutar med orden »berörda problemen», bort ha följande lydelse:

»Av den utredning, som förebragts i ärendet, torde enligt utskottet klart framgå, att den höga arbetsbelastningen i vissa lantmäteridistrikt och i synnerhet i Sundsvallsregionen medfört stora besvärligheter bl. a. i form av oskäligt långa dröjsmål med utförande av begärda förrättningar.»